

Tehnici avansate de programare

Curs 3

Cristian Frăsinaru

`acf@infoiasi.ro`

Facultatea de Informatică
Universitatea "Al. I. Cuza" Iași

Validarea documentelor XML

Cuprins

- Limbajul DTD
- Limbajul XML Schema
- Validarea documentelor XML în Java

Validarea documentelor XML

Ce este validarea ?

Impunerea unor restricții asupra unei baze de date care să asigure integritatea informațiilor memorate.

Limbaje de validare pentru XML:

- DTD (Document Type Definition)
- XML Schema

Validarea nu este obligatorie.

Utilitatea validării

- Impunerea de restricții asupra structurii unui document XML
- Modalitate de a defini conținutul unui document XML
- Verificarea datelor de intrare ale aplicațiilor

Clasificare documentelor XML

Din punctul de vedere al validității, un document XML poate fi:

- *bine-format* - respectă regulile generale de scriere în format XML dar nu are specificat un set de reguli de validare;
- *valid* - respectă regulile generale și formatul impus de un document de validare;
- *invalid* - nu respectă regulile generale sau formatul impus de un document de validare.

Documentele valide sunt întotdeauna bine-formate, reciproca nefiind însă adevărată.

DTD

Ce este DTD ?

Limbaj pentru validarea documentelor XML.

Pune la dispoziție modalități de a specifica *care sunt tagurile permise și cum pot fi acestea imbricate*, *care sunt attributele permise și care sunt obligatorii*, etc.

Regulile DTD pot fi declarate chiar în prologul documentului (inline) dar pot fi specificate și extern.

Avantaj: orice document XML poate specifica intrinsec o descriere a formatului datelor pe care le conține.

Dezavantaje: nu folosește sintaxa XML, are limitări majore.

Declarațiile regulilor

Declarația internă:

```
<!DOCTYPE radacina [  
    Declaratii de reguli  
>
```

Declarația externă:

```
<!DOCTYPE radacina SYSTEM "fisier.dtd">
```

sau

```
<!DOCTYPE radacina SYSTEM "fisier.dtd" [  
    Alte declaratii de reguli  
>
```

Sintaxa DTD

Din punctul de vedere al unui document de validare DTD un fișier XML poate fi format din următoarele:

- Elemente
- Atribute
- Entități
- Texte

Elemente

`<!ELEMENT element categorie>`

sau

`<!ELEMENT element (continut)>`

Categoriile unui element sunt definite prin:

- `ANY`

- `EMPTY`

`<!ELEMENT b ANY>`

`<!ELEMENT i ANY>`

`<!ELEMENT br EMPTY>`

Elemente cu conținut

`<!ELEMENT element (#PCDATA)>`

`<!ELEMENT element (elemente-fiu)>`

Caracter	Semnificație	Sintaxa
,	Enumerare	<code><!ELEMENT element (fiu1, fiu2,.....)></code>
+	Unul sau mai mulți	<code><!ELEMENT element (fiu+)></code>
*	Zero sau mai mulți	<code><!ELEMENT element (fiu*)></code>
?	Opțional (zero sau unul)	<code><!ELEMENT element (fiu?)></code>
	Sau	<code><!ELEMENT element (fiu fiu ...)></code>

Exemplu

```
<!ELEMENT prezentare (slide+)>  
<!ELEMENT slide (titlu, articol*)>  
<!ELEMENT titlu (#PCDATA)>  
<!ELEMENT articol (#PCDATA | articol)* >
```

Attribute

`<!ATTLIST element numeAtribut tipAtribut valoareImplicita>`

Tipul atributului	Ce reprezintă
CDATA	Tip caracter
(val1 val2 ..)	O valoare din enumerarea specificată
ID	Un id unic
IDREF	Id-ul unui alt element
IDREFS	O listă separată de spații cu id-uri
NMTOKEN	Un nume XML valid
NMTOKENS	O listă de nume XML valide
ENTITY	O entitate
ENTITIES	O listă de entități
NOTATION	Numele unei notații
xml :	O valoare predefinită xml

Attribute (continuare)

Valoare	Ce reprezintă
valoare	Valoarea implicită
#REQUIRED	Atributul trebuie să fie obligatoriu prezent
#IMPLIED	Atributul poate să lipsească
#FIXED valoare	Valoarea atributului este fixă

Exemple

```
<!ELEMENT patrat EMPTY>
<!ATTLIST patrat latura CDATA "100">

<!ATTLIST persoana id CDATA #REQUIRED>

<!ATTLIST contact telefon CDATA #IMPLIED>
<contact telefon="123456"/>    : declaratie valida
<contact/>                    : declaratie valida

<!ATTLIST aplicatie limbaj CDATA #FIXED "Java">
<aplicatie limbaj="Java"/>    : declaratie valida
<aplicatie limbaj="C++"/>    : declaratie invalida

<!ATTLIST aplicatie limbaj CDATA (Java|Python) "Java">
<aplicatie limbaj="Java"/>    : declaratie valida
<aplicatie limbaj="Python"/> : declaratie valida
<aplicatie/>                  : declaratie valida
<aplicatie limbaj="C++"/>    : declaratie valida
```

Entități

Entitățile permit definirea de constante de tip text.

Entitățile interne vor fi definite astfel:

```
<!ENTITY entitate "valoare">
```

Referirea entităților se face prin expresii de tipul **&entitate;**

Exemplu:

```
<!ENTITY adr "http://java.sun.com">
```

```
<!ENTITY jdk "Java 2 Standard Development Kit">
```

```
...
```

```
<text>
```

```
&jdk; poate fi descarcat de la adresa &adr;
```

```
Tot de la adresa &adr; poate fi consultata si documentatia.
```

```
</text>
```

Entități externe

`<!ENTITY entitate SYSTEM "URI/URL">`

Resursa externă poate referi orice URL valid:

- Un fișier XML

```
<!ENTITY copyright SYSTEM "copyright.xml">
&copyright;
</text>
```

- Un fișier DTD

```
<!ENTITY % entitati SYSTEM "fisier.dtd">
%entitati;
```

- O componentă Web, cum ar fi un sevlet:

```
<!ENTITY currentDate SYSTEM
    "http://www.example.com/servlet/Today?fmt=dd-MMM-yyyy">
Data curenta este: &currentDate;
```

Exemplu de utilizare DTD

```
<?xml version="1.0" ?>
<!DOCTYPE prezentare [
  <!ELEMENT prezentare (slide+)>
  <!ATTLIST prezentare
    titlu      CDATA      #REQUIRED
    data       CDATA      #IMPLIED
    autor      CDATA      "Necunoscut"
  >
  <!ELEMENT slide (titlu, articol*)>
  <!ATTLIST slide tip (teorie | exemplu) #IMPLIED>
  <!ATTLIST slide tip (teorie | exemplu) #REQUIRED>
  <!ELEMENT titlu (#PCDATA)>
  <!ELEMENT articol (#PCDATA | articol)* >
]>
```

Un fisier XML valid

```
<prezentare titlu="Limbajul DTD">
  <slide tip="teorie">
    <titlu>Introducere</titlu>
    <articol>DTD = Document Type Definition</articol>
  </slide>
  <slide tip="teorie">
    <titlu>Sintaxa</titlu>
    <articol>
      <articol> Elemente </articol>
      <articol> Atribute </articol>
      <articol> Entitati </articol>
    </articol>
  </slide>
  <slide tip="exemplu">
    <titlu>Declaratii de elemente</titlu>
    <articol>
      <![CDATA[
        <!ELEMENT i ANY>
        <!ELEMENT br EMPTY>
      ]]>
    </articol>
  </slide>
</prezentare>
```

XML Schema

Ce este XML Schema ?

XML Schema este alternativa bazată pe XML la DTD. Este referit și sub denumirea de *XML Schema Definition (XSD)*.

Avantajele acestuia sunt:

- Folosește sintaxa XML
- Este extensibil
- Oferă mai multe facilități
- Suportă tipuri de date
- Suportă spații de nume

Structura unui document XSD

```
<?xml version="1.0"?>
<xs:schema xmlns:xsd="http://www.w3.org/2001/XMLSchema">
  <!-- Declaratii de reguli -->
</xs:schema>
```

Referirea unei scheme dintr-un fișier XML se face astfel:

```
<?xml version="1.0"?>
<radacina xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance"
  xsi:noNamespaceSchemaLocation="document.xsd">
  <!-- Continutul documentului -->
</radacina>
```

XML Schema este standard W3C:

<http://www.w3.org/TR/xmlschema-0/>

Tipuri de date XSD

Tipurile de date XSD se împart în următoarele categorii:

- Tipuri standard
- Tipuri simple
- Tipuri complexe

Cele mai comune **tipuri standard** de date sunt:

- `xs:string`
- `xs:int`
- `xs:float`
- `xs:boolean`
- `xs:date`

Tipuri simple

Un *element simplu* este un element ce conține doar text - nu poate conține alte elemente sau attribute.

Definirea unui element simplu se face astfel:

```
<xs:element name="numeElement"
            type="tipElement"
            [fixed="valoareFixa"]
            [default="valoareImplicita"]
/>
```

Exemple de tipuri simple

```
<nume>Popescu</nume>  
<salariu>500</salariu>  
<datan>1970-12-31</datan>  
<conducere>true</conducere>
```

```
<xs:element name="nume" type="xs:string"/>  
<xs:element name="salariu" type="xs:int" fixed="500"/>  
<xs:element name="datan" type="xs:date"/>  
<xs:element name="conducere" type="xs:boolean" default="false"/>
```

Attribute

Atributele trebuie definite ca tipuri simple. Doar tipurile complexe pot avea atribute.

Declararea unui atribut respectă următoarea sintaxă:

```
<xs:attribute name="numeAtribut "  
              type="tipAtribut "  
              [fixed="valoareFixa" ]  
              [default="valoareImplicita" ]  
              [use="optional/required" ]  
  
/>
```

Exemple de atribute

```
<persoana id="100" activ="true">  
  <salariu minim="100" maxim="500">500</salariu>  
</persoana>
```

```
<xs:attribute name="id" type="xs:int" use="required"/>  
<xs:attribute name="activ" type="xs:boolean"  
  default="true" use="optional"/>  
<xs:attribute name="minim" type="xs:int"  
  default="0" use="optional"/>  
<xs:attribute name="maxim" type="xs:int" fixed="500"/>
```

Restricții

Restricțiile sunt folosite pentru a controla valorile pe care le poate primi un element sau atribut XML.

```
<xs:simpleType name="numeRestrictie">
  <xs:restriction base="xs:tipDate">
    <xs:tipRestrictie value="valoare" />
    <xs:tipRestrictie value="valoare" />
    ...
  </xs:restriction>
</xs:simpleType>
```

Faptul că un element sau atribut trebuie să respecte o anumită restricție va fi specificat astfel:

```
<xs:element name="numeElement" type="numeRestrictie">
<xs:attribute name="numeAtribut" type="numeRestrictie">
```

Tipuri de restricții

enumeration
fractionDigits
length
maxExclusive
maxInclusive
maxLength
minExclusive
minInclusive
minLength
pattern
totalDigits
whiteSpace

Exemple de restricții

```
<xs:restriction base="xs:string">  
  <xs:enumeration value="Java"/>  
  <xs:enumeration value="Python"/>  
</xs:restriction>
```

```
<xs:restriction base="xs:float">  
  <xs:minInclusive value="0"/>  
  <xs:maxInclusive value="100"/>  
</xs:restriction>
```

```
<xs:restriction base="xs:string">  
  <xs:minLength value="5"/>  
  <xs:maxLength value="8"/>  
</xs:restriction>
```

```
<xs:pattern value="([a-z][A-Z])"/>  
<xs:pattern value="([0-9])*/>  
<xs:pattern value="[a-zA-Z0-9]{8}"/>  
<xs:pattern value="rosu|galben|albastru"/>
```


Tipuri complexe

Un *element complex* poate conține alte elemente și/sau attribute. Există patru tipuri de elemente complexe:

- elemente vide
- elemente ce conțin doar text
- elemente care conțin alte elemente
- elemente mixte, ce conțin atât text cât și alte elemente

Fiecare dintre tipurile enumerate mai sus poate să conțină și attribute.

Elemente vide


```
<xs:element name="numeElement">
  <xs:complexType>
    <xs:attribute name="numeAtribut" type="tipAtribut"/>
    ...
    <!-- Nici o definitie de element -->
  </xs:complexContent>
</xs:complexType>
</xs:element>
```

Exemplu:

```
<xs:element name="bursa">
  <xs:complexType>
    <xs:attribute name="tip" type="xs:string"/>
  </xs:complexType>
</xs:element>

<bursa tip="merit"/>
```


Elemente de tip text

```
<xs:element name="numeElement">
  <xs:complexType>
    <xs:simpleContent>
      <xs:extension base="tipDeBaza">
        ....
      </xs:extension>
    </xs:simpleContent>
  </xs:complexType>
</xs:element>OR
sau
<xs:element name="numeElement">
  <xs:complexType>
    <xs:simpleContent>
      <xs:restriction base="tipDeBaza">
        ....
      </xs:restriction>
    </xs:simpleContent>
  </xs:complexType>
</xs:element>
```

Exemplde de elemente de tip text

```
<xs:element name="nume"> <xs:complexType>
  <xs:simpleContent>
    <xs:extension base="xs:string">
      <xs:attribute name="porecla" type="xs:string" />
    </xs:extension>
  </xs:simpleContent>
</xs:complexType> </xs:element>
```

```
<xs:element name="nota"> <xs:complexType>
  <xs:simpleContent>
    <xs:restriction base="xs:positiveInteger">
      <xs:minInclusive value="1" /> <xs:maxInclusive value="10" />
    </xs:restriction>
  </xs:simpleContent>
</xs:complexType> </xs:element>
```

Elementele de mai vor fi utilizate astfel:

```
<nume porecla="iatagan">Turcu Gigel</nume>
<nota>5</nota>
```

Elemente mixte

Definiția unui **element mixt** ce poate conține atât text cât și alte elemente setarea atributului `mixed` al tagului `xsd:element` la valoarea `true`:

```
<xsd:element name="numeElement">  
  <xsd:complexType mixed="true">  
    ...  
  </xsd:complexType>  
</xsd:element>
```

Elemente formate din alte elemente

```
<xs:complexType name="numeTipComplex">
  <!-- Definitii de elemente>
  <xs:tipIndicatorOrdine>
    <xs:element name="subElement" type="tipDate">
      ...
    </xs:tipIndicatorOrdine>

  <!-- Definitii de attribute>
  <xs:attribute name="atribut" type="tipDate"/>
  ...
</xs:complexType>
```

Un element poate fi declarat de tip complex astfel:

```
<xs:element name="numeElement" type="numeTipComplex">
```

Extinderea tipurilor

Putem defini tipuri complexe prin **extinderea** altor tipuri:

```
<xs:complexType name="numeTipComplex">
  <xs:complexContent>
    <xs:extension base="numeTipExtins">
      ...
    </xs:complexContent>
  </xs:extension>
</xs:complexType>
```

Indicatori

Indicatorii controlează modul de folosire a elementelor în cadrul documentului XML.

Tipurile de indicatori permisi sunt:

- `all`
- `choice`
- `sequence`
- `minOccurs`
- `maxOccurs`
- `group`
- `groupAttribute`

Indicatori de ordine

```
<xs:all>
  <xs:element name="nume" type="xs:string"/>
  <xs:element name="salariu" type="xs:int"/>
</xs:all>

<xs:choice>
  <xs:element name="telefon" type="xs:string"/>
  <xs:element name="email" type="xs:string"/>
</xs:choice>

<xs:sequence>
  <xs:element name="nume" type="xs:string"/>
  <xs:element name="prenume" type="xs:string"/>
</xs:sequence>
```

Indicatori de apariții

```
<xs:element name="student">
  <xs:complexType>
    <xs:sequence>
      <xs:element name="nume" type="xs:string"/>
      <xs:element name="nota" type="xs:int" maxOccurs="unbounded"/>
      <xs:element name="absente" type="xs:int"
        minOccurs="0" maxOccurs="14"/>
    </xs:sequence>
  </xs:complexType>
</xs:element>
```

Indicatori de grup

```
<xs:group name="numeComplet">
  <xs:sequence>
    <xs:element name="nume" type="xs:string"/>
    <xs:element name="prenume" type="xs:string"/>
  </xs:sequence>
</xs:group>

<xs:attributeGroup name="id_info">
  <xs:attribute name="id" type="xs:int"/>
  <xs:attribute name="id_sectie" type="xs:int"/>
</xs:group>

<xs:element name="persoana">
  <xs:complexType>
    <xs:all>
      <xs:group name="numeComplet">
        <xs:element name="salariu" type="xs:int"/>
      </xs:all>
      <xs:attributeGroup name="id_info"/>
      <xs:attribute name="activ" type="xs:boolean"/>
    </xs:complexType>
  </xs:element>
```

any, anyAttribute

Permit includerea de elemente/atribute care nu sunt specificate de schema de validare:

```
<xs:element name="articol">
  <xs:complexType>
    <xs:all>
      <xs:any minOccurs="1"/>
    </xs:all>
    <xs:anyAttribute/>
  </xs:complexType>
</xs:element>
```

Referințe

Există posibilitatea de a defini independen un anumit element pentru ca apoi să-l refolosim în mai multe definiții de tipuri complexe prin intermediul elementului **ref**.

```
<xs:element name="nume" type="xs:string"/>
```

```
<xs:complexType name="persoana">  
  <xs:sequence>  
    <xs:element ref="name"/>  
  </xs:sequence>  
</xs:complexType>
```

Substituții

Substituțiile permit definirea de echivalențe între elementele unui text.

```
<xs:element name="persoana" type="xs:string"/>  
<xs:element name="angajat" substitutionGroup="persoana"/>
```

```
<persoana>    <nume>Ionescu</nume> </persoana>
```

```
<angajat>    <nume>Popescu</nume> </angajat>
```

Prevenirea fenomenul de substituție:

```
<xs:element name="persoana" type="xs:string" block="substitution"/>
```


Validarea documentelor XML folosind Java

Testarea validității

In ambele modele SAX și DOM deosebim trei cazuri de testare a validității unui document XML:

1. Testarea doar a faptului că documentul este **bine format**.
2. Verificarea condițiilor impuse de reguli DTD.
3. Verificarea condițiilor impuse prin scheme de tip XML Schema.

Validarea în modelul SAX

Documente bine-formate

Testarea doar a faptului că un document este bine-format se realizează prin inactivarea opțiunii de validare a parserului:

```
SAXParserFactory spf =  
    SAXParserFactory.newInstance();  
spf.setValidating(false);
```

Metoda `parse` va arunca excepții de tip **SAXException**.

Tratarea excepțiilor SAXException

```
try {
    SAXParser saxParser = spf.newSAXParser();
    xmlReader = saxParser.getXMLReader();
    xmlReader.parse(new InputSource(filename));

} catch (SAXParseException e) { //Eroare de parsare
    System.err.println("Eroare de parsare"
        + ", linia " + e.getLineNumber()
        + ", fisierul " + e.getSystemId());
    System.err.println(e);
    System.exit(1);
} catch (SAXException e) {      // Alte erori de tip SAXException
    System.err.println(e);
    System.exit(1);
} catch (Exception e) {        // Alte erori (I/O, etc.)
    System.err.println(e);
    System.exit(1);
}
```

Validare DTD

Trebuie să activăm opțiunea de validare:

```
SAXParserFactory spf =  
    SAXParserFactory.newInstance();  
spf.setValidating(true);
```

Nu vor mai fi generate excepții !

Definirea unei clase de tip **ErrorHandler** ce va conține metodele `error`, `warning` respectiv `fatalError`.

Erorile fatale vor fi generate la încălcarea regulilor de bază XML în timp ce *erorile normale* reprezintă nerespectarea regulilor de validare.

Definirea unui ErrorHandler

Definirea unei clase de tip ErrorHandler se va face astfel:

```
class MyErrorHandler implements ErrorHandler {
    public void error (SAXParseException e) {
        System.out.println("Eroare: " + e.getMessage());
    }
    public void warning (SAXParseException e) {
        System.out.println("Avertisment: " + e.getMessage());
    }
    public void fatalError (SAXParseException e) {
        System.out.println("Eroare fatala: " + e.getMessage());
        System.out.println("Nu mai putem continua...");
        System.exit(1);
    }
}
```

Asocierea dintre parser și handler

```
...
SAXParser saxParser = spf.newSAXParser();
xmlReader = saxParser.getXMLReader();

// Specificam obiectul care se ocupa cu tratarea erorilor
xmlReader.setErrorHandler(new MyErrorHandler());

xmlReader.parse(new InputSource(filename));
...
```

Interfața `ErrorHandler` este implementată și de clasa `DefaultHandler`.

Validarea XML Schema

Validarea folosind XML Schema necesită specificarea câtorva elemente adiționale.

In primul rând trebuie să definim următoarele constante:

```
static final String JAXP_SCHEMA_LANGUAGE =  
    "http://java.sun.com/xml/jaxp/properties/schemaLanguage";  
static final String W3C_XML_SCHEMA =  
    "http://www.w3.org/2001/XMLSchema";  
static final String JAXP_SCHEMA_SOURCE =  
    "http://java.sun.com/xml/jaxp/properties/schemaSource";
```

Secvența generală de validare

```
SAXParserFactory spf = SAXParserFactory.newInstance();
spf.setNamespaceAware(true);
spf.setValidating(true);

SAXParser saxParser = spf.newSAXParser();
try {
    saxParser.setProperty(JAXP_SCHEMA_LANGUAGE, W3C_XML_SCHEMA);
} catch (SAXNotRecognizedException x) {
    // Va aparea exceptie daca parserul nu suporta JAXP 1.2
    ...
}
...

//Putem specifica un anumit fisier XML Schema
saxParser.setProperty(JAXP_SCHEMA_SOURCE, new File("fisier.xsd"));
```


Validarea în modelul DOM

Documente bine-formate

```
DocumentBuilderFactory dbf =
    DocumentBuilderFactory.newInstance();
dbf.setValidating(false);

DocumentBuilder db = dbf.newDocumentBuilder();
try {
    doc = db.parse(new File(filename));
} catch (SAXException e) {
    System.err.println(e);
    System.exit(1);
}
```

Validare DTD, XSD

```
DocumentBuilderFactory dbf =
    DocumentBuilderFactory.newInstance();

dbf.setNamespaceAware(true);
dbf.setValidating(true);
try {
    dbf.setAttribute(JAXP_SCHEMA_LANGUAGE, W3C_XML_SCHEMA);
} catch (IllegalArgumentException x) {
    // Va aparea exceptie daca parserul nu suporta JAXP 1.2
    ...
}

//Specificam fisierul XML schema
dbf.setAttribute(JAXP_SCHEMA_SOURCE, new File("fisier.xsd"));
...

DocumentBuilder db = dbf.newDocumentBuilder();
db.setErrorHandler(new MyErrorHandler());
...
```